

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**A GARAMSZENTBENEDEKI APÁTSÁG
1075. ÉVI ALAPÍTÓLEVELÉNEK
NYELVTÖRTÉNETI VIZSGÁLATA**
(Szempontok interpolált okleveleink nyelvészeti vizsgálatához)

Köteles-Szőke Melinda

Témavezető: Dr. Tóth Valéria

DEBRECENI EGYETEM

Nyelvtudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2013.

1. A téma körülhatárolása, az értekezés célkitűzése

Doktori disszertációmban a garamszentbenedeki apátságot megalapító oklevél helyneveinek nyelvtörténeti, névtörténeti vizsgálatára vállalkoztam. Garamszentbenedek bencés apátságát I. Géza király alapította Bars vármegyében a Garam mellett, alapító okmánya 1075-ből származik. Az oklevél írásbeliségünk korai időszakában keletkezett tehát, és körülbelül 250 helynevet tartalmaz. Az oklevél tulajdonneveinek és azok latin szövegekörnyezetének a nyelvtörténeti elemzését megnehezíti az a körülmény, hogy a 11. századi hiteles oklevél nem maradt ránk. A nyelvészeti vizsgálatokhoz csupán az a 13. századi irat áll rendelkezésünkre, amelynek a 11. századi hiteles alapítólevél az alapja ugyan, de az eredeti részek mellett ez az oklevél a szöveghez a 13. század folyamán hozzátoldott részeket is tartalmaz. Az ekképpen megírt okleveleket interpolált okleveleknek nevezzük.

A szórványemlékek nyelvünk korai ómagyar kori történetének minden kétséget kizáróan fontos forrásai, de az a felfogás, hogy a nyelvtörténet szemszögéből megbízható forrásul alapvetően a hiteles oklevelek, illetve azok magyar nyelvű névanyaga szolgálhat, megakadályozta, hogy a magyar nyelvű elemet egyébként nagy számban tartalmazó, de kétes értékű iratok (mint amilyenek például az interpolált oklevelek) a nyelvészeti elemzések forrásanyagát képezzék. Oklevelezésünk kialakulásának kezdeti időszakára vonatkozóan pedig éppen a forrásszegény időszakban a kevés hiteles oklevél mellett a nem eredeti formájukban, hanem átiratban fennmaradt, illetőleg a hamis oklevelek szövegeire is célszerű támaszkodnia a nyelvtörténetírásnak.

A témaválasztásommal is azt igyekszem igazolni, hogy ezeknek a kronológiai szempontból bizonytalan magyar nyelvi elemeket tartalmazó okleveleknek a nyelvészeti vizsgálatokból való szinte teljes mértékű kirekesztése nem indokolt. A választott oklevél ehhez a célkitűzéshez több szempontot figyelembe véve is ideális nyelvemléknek tekinthető. Egyfelől ez az oklevél nagy mennyiségű helynévi szórványt tartalmaz, és jöllehet ezek egy része az interpoláció korában került bele az oklevél latin nyelvű szövegébe, de ezzel együtt is jelentős az az adatmennyiség, amely az első kronológiai réteghez tartozik, azaz a 11. századra vonatkozatható, amely időszak hiteles forrásokban nemigen bővelkedik. Másfelől pedig minthogy az interpolált oklevelek olyan utólag betoldott, azaz hamis

részeket is tartalmaznak, amelyek az oklevél eredeti részeivel az írat átírása során váltak egy szöveggé, az interpolált alapítólevél nyelvészeti elemzése a hamis és az átíratban fennmaradt oklevelek nyelvtörténeti forrásértékének a feltárásához is feltétlenül hozzájárul.

Dolgozatom legfőbb céljának azt tekintetem, hogy a garamszentbenedeki alapítólevél névanyagára támaszkodva megalapozzam egy új, speciálisan a kétes nyelvtörténeti forrásértékű nyelvemlékek feldolgozását segítő módszertan kidolgozását.

2. Az elvégzett vizsgálatok, a feldolgozás módszere

A célkitűzésemnek megfelelően disszertációmban nem tértem ki az oklevélben szereplő valamennyi szórvány részletes bemutatására. A megközelítőleg 250 szórvány közül azokat a tulajdonneveket, illetve szövegrészleteket választottam ki, amelyeknek az elemzése a 11., illetve a 13. századi nyelvünkre jellemző állapotok feltárása mellett az interpolált oklevelek minél több tulajdonságát is a felszínre hozhatta. Dolgozatom utolsó fejezetében ugyanakkor több olyan téma is helyet kapott, amelyek hozzájárulnak ugyan az interpolált oklevelek pontosabb megismeréséhez, de ezekben az esetekben mégsem ez volt a feldolgozás elsődleges célja. Ilyen például az oklevél latinizáló neveinek az elemzése, amely inkább a korabeli oklevelezési gyakorlat bizonyos normáinak, szabályszerűségeinek a megragadását tette lehetővé, vagy két bizonytalan etimológiájú név, a *Hucueru* és a *Susolgi* nyelvtörténeti vizsgálata, amelyek által pedig bizonyos elképzelések újragondolását, a korábbiaktól eltérő módszerek bemutatását végeztem el.

A disszertációmban elemzett neveket főként nyelvtörténeti kérdések szempontjából vontam vallatóra, de több alkalommal a szórványok névtörténetére is tekintettel voltam. Ez utóbbi sokkal kevesebb bizonytalansági tényezőt rejt magában, mint az interpolált oklevelek neveinek nyelvtörténeti vizsgálata. A garamszentbenedeki alapítólevél eredetinek tekintett részeiben található helyneveket névtörténetüket figyelembe véve például egyértelműen a 11. századra datálhatjuk, amíg nyelvtörténeti jellemzőik feltárásához egy igen nehéz és nagy körültekintést igénylő kérdés megválaszolása révén juthatunk el. El kell döntenünk ugyanis, hogy az interpolációt követő átírás a hiteles

oklevélben már szereplő szórványok lejegyzésében előidézett-e változást, és ha igen, akkor milyen mértékű volt ez a módosítás.

A garamszentbenedeki oklevél helyneveinek elemzése során nagy segítségünkre voltak a hiteles oklevelek nyelvészeti feldolgozásakor használatos módszerek. A nyelvtudományban például napjainkban már általánosan elfogadott az a nézet, miszerint az oklevelek tulajdonneveit nem célszerű a latin anyaszövegből kiszakítva elemezni, hanem azzal együtt kell az adott helynevet nyelvészeti szempontból vallatóra fogni. Az interpolált oklevelek természete és keletkezése okán a hiteles oklevelek esetében alkalmazott eljárásoktól ugyanakkor bizonyos pontokon el is kell távolodnunk. Amíg ugyanis az eredeti formájában fennmaradt hiteles oklevélben szereplő szórványok mindegyikének ugyanolyan nyelvészeti forrásértéket tulajdoníthatunk, addig az interpolált okleveleknek a névanyaga nem tekinthető sem a kronológia, sem a nyelvállapot szempontjából homogén nyelvi elemcsoportnak. A tulajdonnevek oklevélbe való bekerülését tekintve két kronológiai réteggel kell számolnunk: az oklevél eredeti részeit a 11. században, az interpolált szöveghelyeit pedig a 13. században jegyezték le. Ráadásul a ránk maradt oklevél átírat volta miatt az egyes szórványok nyelvtörténeti forrásértékének feltérképezése érdekében az oklevél eredeti és interpolált szövegrészeiben szereplő helynevek között további megkülönböztetéseket is kell tennünk.

A kétes értékű oklevelek névanyagának nyelvtörténeti vizsgálata során fontos figyelembe vennünk az iratok elsődleges keletkezési céljait, illetve körülményeit is. Számolnunk kell tehát egyrészt azzal, hogy a hamis és az interpolált oklevelek is minden bizonnyal a hitelesség látszatát kívánják kelteni, lehetséges tehát, hogy a 13. századi részek egy bizonyos körének magyar nyelvű helyneveit is a hamisított kor, azaz a 11. század nyelvi arculatához igyekeztek igazítani. Ugyanakkor pedig elképzelhetetlen, hogy a 13. századi részeket beszűrő oklevélírók maradéktalanul függetleníteni tudták magukat saját koruk, tehát a 13. század nyelvi jellegzetességeitől.

Az tehát, hogy az adott oklevélben szereplő helynevek kronológiai jellemzőit viszonylagos pontossággal meg tudjuk állapítani, nagy körütekintést igényel. Ebben a munkában nyújthat segítséget a társtudományok (főként a történelemtudomány és a diplomatika)

eredményeinek a felhasználása, továbbgondolása is. Az oklevelek nyelvészeti feldolgozása általában sem térhet ki ezek elől, egy olyan oklevél elemzése kapcsán azonban, amely a hiteles részek mellett meghamisított részeket is tartalmaz, az efféle együttműködés nélkülözhetetlen és feltétlenül gyümölcsöző lehet. A történészek keze alól kikerülő kritikai kiadások határolják el ugyanis az interpolált oklevelek eredeti és utólag beszúrt, hamisított részeit, de az oklevél két (vagy esetleg több) kronológiai rétegén belüli különbségtétel már hangsúlyozottan a nyelvészeti kutatások feladata. Az interpolált oklevelek és a bennük lévő magyar vagy latinra fordított tulajdonnevek minél pontosabb feltárásához elengedhetetlen feltétel ezért a történettudomány és a nyelvtudomány közötti folyamatos szakmai párbeszéd.

3. Az értekezés tudományos eredményei

A következőkben a dolgozat felépítésének megfelelően ismertetem az elért eredményeket.

Az oklevelek mint a magyar nyelvtörténet forrásai

Dolgozatom első fejezetében a magyarországi oklevelezés legfontosabb jellemzőit vettem sorra bemutatva azt a környezetet, illetve hátteret, amelyben a garamszentbenedeki apátság alapítólevele megíródott. Fontosnak tartottam szólni az oklevél-kibocsátás magyarországi intézményeiről, hiszen a királyi kancellária mellett a magánjogügyletek írásba foglalására sajátosan csak a magyarországi írásbeliségre jellemző vidéki központok, azaz hiteleshelyek is létrejöttek.

Ezek mellett a fennmaradt oklevelek nyelvészeti feldolgozásának a helyzetével is foglalkoztam ebben a fejezetben, illetőleg azt is bemutattam, hogy milyen fő sajátosságok jellemzik az oklevelek között speciális helyet elfoglaló interpolált okleveleket.

A garamszentbenedeki apátság alapítólevele

A második fejezetben a garamszentbenedeki apátság, illetve az alapítólevél keletkezési körülményeit, továbbá az oklevél filológiai megítélését tárgyaltam.

A garamszentbenedeki alapítólevél datálásaként három évszámot szokás feltüntetni: 1075 az eredeti oklevél megírásának az idejét, 1124 és 1217 pedig az 1075-ös irat átírásának éveit jelzik. Noha a 19. századtól

kezdődően többen is foglalkoztak az oklevél filológiai kérdéseivel, ez ügyben azonban hosszú ideig nem jutottak megegyezésre a szakemberek. Eltérő vélekedések láttak napvilágot egyfelől arra vonatkozóan, hogy I. Géza 1075. évi, illetve II. István 1124. évi oklevelei léteztek-e egyáltalán, másfelől azok pedig, akik nem kételkedtek ugyan a 11. századi alapítólevél és a 12. században keletkezett átírat létezésében, nem értettek egyet az iratok hiteles vagy hamis voltát illetően.

Az oklevél szövegrészleteinek elemzésekor a szakirodalom legújabb eredményeire támaszkodtam, amely szerint a garamszentbenedeki apátság eredeti oklevele 1075-ben íródott, és a 16. század első éveiben még megvolt, napjainkra azonban csak az 1217. évi átírata maradt fenn. Ezt az átírást nem a jelzett időpontban, hanem évtizedekkel később, 1270 környékén jegyezték le, amit a 13. század első, illetve második felében megelőzött az oklevél hamis részekkel való kibővítése, azaz interpolálása is.

E vélekedés szerint tehát az eredeti oklevelet a 13. században két ízben is interpolálták. Az esetlegesen két fázisban történő interpoláció ellenére én mégis úgy döntöttem, hogy dolgozatomban két kronológiai réteget veszek figyelembe. A 13. századi interpolációk közötti afféle különbségtétel ugyanis, hogy az a század első vagy második felében keletkezett utólagos betoldás-e, nemhogy segítené az interpolált oklevelek jellemző jegyeinek a feltárását, de nagyban meg is nehezítené, sőt talán teljes mértékben lehetetlenné is tenné azt.

A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti forrásértéke

Disszertációm harmadik nagyobb egysége az interpolált alapítólevél nyelvtörténeti forrásértéke körüli problémákat járta körül. Az oklevélnek két kritikai kiadása is a nyelvészeti vizsgálatok rendelkezésére áll. A szlovák RICHARD MARSINA 1971-es kiadása után 1992-ben GYÖRFFY GYÖRGY is közzétette az oklevél szövegét. Az oklevél interpolált részeinek a kijelölésében a két kiadás között jelentős eltérések figyelhetők meg. Az oklevél nyelvészeti elemzésekor én magam alapvetően a GYÖRFFY-féle kiadást vettem alapul, de szükség esetén az 1971-es kiadást is segítségül hívtam, illetve több kérdés tárgyalásakor figyelembe vettem a két munka egyezéseit és különbségeit is.

Az oklevél fennmaradási formája miatt szükségesnek éreztem, hogy részletesen foglalkozzam az oklevél kritikai kiadásaival: a nyelvészeti vizsgálatok szempontjából is kulcsszerepe van ugyanis annak, hogy egy-egy szöveghelyet miért tartottak 13. századi keletkezésűnek a kritikai kiadások készítői. A kritikai kiadások különféle támpontokra (pl. a településtörténet eredményeire, latin szóhasználati ismeretekre, a nevek véghangzós vagy véghangzó nélküli formájának az oklevélben való szereplésére) támaszkodva határolják el egymástól az alapítólevél eredeti és interpolált részeit. Noha az interpolált oklevelek két rétegének szétválasztása egyértelműen a történészek, illetve a diplomatika szakembereinek a hatáskörébe tartozik, az egyes helynévi szórványok nyelvtörténeti mérlegelésekor a nyelvtörténészeknek is folyamatosan értékelni kell az elkülönítést. A nyelvészeti vizsgálatok ugyanis sok esetben alátámasztják, máskor azonban elbizonytalanítják a kritikai kiadások állásfoglalását, szélsőséges esetben egyértelműen ellentmondanak annak. A nyelvtörténeti vizsgálatoknak tehát nem célja, hanem egyik legalapvetőbb kiindulópontja kell, hogy legyen az oklevél interpolált részeinek a kijelölése, amelyek aztán a további nyelvészeti vizsgálatokhoz alapként szolgálhatnak.

Az interpolált oklevelek hiteles részeinek, illetve az interpoláció során keletkezett szöveghelyeinek a nyelvészeti forrásértéke nem azonos, ennek megfelelően külön alfejezetben tértem ki az oklevél eredeti és interpolált szórványainak és azok szövegkörnyezetének az elemzésére.

Az alapítólevél hiteles részeinek helyneveit elemezve az oklevelet mint átiratot kell vizsgálnunk, annak ellenére ugyanis, hogy az oklevélnek ezeket a részeit már a 11. században lejegyezték, csupán az utólagos beszúrásokkal kiegészített átiratból ismerjük azokat. A legpontosabb eredményekre akkor juthatnánk, ha az átirat szórványanyagát össze tudnánk vetni az eredeti oklevél eredeti névformáival. A garamszentbenedeki oklevél esetében ez az ideális körülmény nem áll ugyan fenn, az összevetésre mégis van némi lehetőségünk. Az interpolált oklevél mellett egy 1338. évi oklevél szövege is megőrizte ugyanis az alapítólevél egy részletét, mégpedig a Csongrád megyei Ság birtok határleírását. A garamszentbenedeki alapítólevél szövegrészletét tekintve ez az 1338. évi oklevél is átirat, de ennek a szövegnek az alapítólevél megfelelő részével történő összevetése során felszínre kerülő, a nevek

lejegyzésében megmutatkozó egyezések és különbségek rávilágíthatnak az átíratok jellemző jegyeire. Ez annál is inkább igaz lehet, mert a szakirodalom vélekedése szerint az 1338. évi oklevél nem az interpolált oklevélből merítette a határleírást, hanem az eredeti oklevél alapján írta át azt. Az interpolált alapítólevél eredeti részeinek a forrásértékét ennek a határleírásnak, illetve annak a három szórványnak az elemzésével igyekeztem tehát bemutatni, amelyek ugyancsak az eredeti 11. századi oklevél alapján az alapítólevélén kívül más oklevelekben is feltűnnek.

Ez az összehasonlító vizsgálat kétségtelenné tette, hogy az egyes átíratok magyar nyelvű elemeit nyelvtörténeti szempontból nem lehet egységesen kezelni. Az a szokás rajzolódik ki ugyanis az oklevelekből, hogy az átíratot készítő bizonyos neveket az átírat keletkezési korának megfelelően modernizálva jegyezték le, míg más neveket az eredeti oklevélben szereplő formában rögzítettek. Az átíratok szövegének nyelvészeti elemzésekor tehát minden egyes szórvány esetében mérlegelnünk kell azt, hogy nyelvtörténeti szempontból az eredeti oklevél vagy az átírat korához köthetjük-e nagyobb valószínűséggel az adott magyar nyelvű elemet.

Az interpolált szöveghelyeknek az 1075. évi alapítólevélben is szereplő, hiteles részletektől való elkülönítésén túl a szórványok minél pontosabb értékelése érdekében az utólagos beszúrással között további megkülönböztetéseket is szükséges tennünk. Az interpolált szöveghelyeknek két fő típusát különítettem el: egyrészt a nyelvészeti aspektusból irreleváns, másrészt pedig a nyelvészetileg releváns interpolációk kategóriáját. Az irreleváns interpolációk csoportjába sorolok minden olyan utólagos beszúrást, amely nem tartalmaz (magyar nyelvű) helynevet, tehát olyan nyelvi elemet, amely a magyar nyelvészeti vizsgálatok forrásanyagát képezhetné. Az efféle, helynév nélküli interpolált oklevélrészletek többnyire az adományozott földterületek kiterjedésére vonatkozó információkkal egészítették ki az oklevél latin nyelvű szövegét. A releváns interpolációk közé pedig azok a beszúrással tartoznak, amelyek magyar nyelvű helynevek oklevélbe kerülését is előidézték.

A garamszentbenedeki oklevél alapján a releváns interpolációknak a következő altípusait nevezhetjük meg: 1. az alapítólevél hiteles részeiben is szereplő interpolált helynevek; 2. a felsorolásszerűen egymást követő

rövid mondatos beszúrások; 3. a szórványok névtestében bekövetkezett kiegészítések; 4. a hiteles birtokadományok interpolált határleírásainak; illetve a 5. a hiteles birtokadományok hiteles határleírásainak egy részére kiterjedő interpolációk csoportját.

A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata

Dolgozatom utolsó, negyedik fejezetében egyfelől két kiemelt jelentőségű határleírás elemzése kapott helyet. Az egyiket annak a Bars megyei területnek a megismerése céljából vontam vizsgálat alá, ahol a 11. században felépült az apátság. Ez a leírás a 13. századi interpoláció következtében került bele az alapítólevelébe, a 11. században lejegyzett szöveg csupán annyit mondott a területről, hogy azt a Garam folyó szeli ketté. A vizsgálat megvilágította, hogy az a három falu, amely a későbbi Garamszentbenedeket viselő terület határleírása után van megemlítve az alapítólevelében, ugyancsak az apátság közvetlen környezetéhez tartozik. Az egyiknek interpolált határleírását is olvashatjuk, ami ennek megfelelően tulajdonképpen határleírás a határleírásban.

A másik elemzett határleírás pedig az, amelynek szövegét az alapítólevelén kívül egy további oklevél is megőrizte. Ez az 1338. évi oklevél ráadásul valószínűleg nem a 13. század második felében interpolált oklevél szövegét, hanem a 11. századi eredeti oklevelet írta át. Az eredeti alapítólevelé hiányában el kell fogadnunk azt a tényt, hogy teljes mértékben nem nyerhetünk bizonyosságot afelől, hogy mely oklevélrészeket tartalmazta már a 11. századi alapítólevelé és melyek azok, amelyek az interpoláció hozadékaként váltak a szöveg részévé. Ez a határleírás kivételes helyzete miatt tehát nem maradhatott ki az oklevél nyelvészeti elemzésére irányuló vizsgálatokból. Az interpolált oklevélnek az 1338. évi oklevél határleírásával való összevetése az interpolált okleveleknek olyan jellegzetességeit hozta felszínre, amelyek az interpolált oklevelet önmagában vizsgálva rejtve maradtak volna. A birtok neve előtt például más-más latin nyelvű fajtajelölő lexéma szerepel az 1338. és az 1217. évi oklevélben. A két határleírás közötti efféle különbség az oklevelek átírása során bekövetkezett változtatások egy újabb típusát mutatta meg. A szövegrészletek alapján úgy tűnik ugyanis, hogy az átírás során nemcsak a magyar nyelvű neveket érinthette a modernizáló lejegyzés, hanem a szórványok latin nyelvű szöveggörnyezete is éppúgy célpontja lehetett az eredeti oklevélétől eltérő

lejegyzésmódnak. Ugyancsak a határleírások összevető vizsgálata világította meg azt is, hogy az interpolált oklevél szövegének nyelvészeti feldolgozását az utólag betoldott hamis részletek mellett hiányzó szövegrészek is nehezítik.

A határleírások elemzése mellett ez a fejezet két igen bizonytalan eredetű helynévi szórvány, a *Huger* és a *Susolgi* nevek nyelvtörténeti vizsgálatához is újabb adalékokat kívánt nyújtani. Többen is foglalkoztak már ezekkel a nevekkal, az eredetük megnyugtató tisztázása azonban még várat magára. A kérdés újbóli elővételét emellett még az is indokolja, hogy a témával foglalkozó szerzők vagy nem voltak tekintettel az alapítólevél szórványaira, vagy úgy használták fel azokat, hogy nem számoltak az irat interpolált voltaival.

A negyedik alfejezet egy meglehetősen új kutatási irányhoz kapcsolódik. Dolgozatom egészében figyeltem a szórványok latin nyelvű szövegkörnyezetére, de ebben a fejezetben kifejezetten erre helyeztem a hangsúlyt: a szórványoknak az oklevelek latin szövegébe történő beillesztését, különösképpen az alapítólevélben latinul, illetve latinizáló alakban szereplő neveket vetettem vizsgálat alá. Ennek eredményeképpen arra a megállapításra jutottam, hogy a garamszentbenedeki alapítólevél latinizáló nevei jól illeszkednek a középkori forrásaink latinizáló névformáihoz. Ebben az oklevélben is főként a településnevek és a víznevek körében találkozunk ugyanis ezzel az oklevélírói eljárással. Ez a jelenség azzal van összefüggésben, hogy az oklevelek latin nyelvű névhasználatát — a nyelvi presztízsvizonyok mellett — erősen befolyásolta a megnevezett helyek korabeli ismertsége, fontossága, és elsősorban e két névfajta elemei között találkozunk széleskörűen ismert és használt elnevezésekkel.

A fejezet utolsó alfejezetében végül a garamszentbenedeki apátsági birtokok neveinek változástörténetével foglalkoztam egy speciális szempontot érvényesítve: e vizsgálat során ugyanis pusztán azokra a helynevekre voltam tekintettel, amelyek az *apát* főnévből alakultak. Ez a változást vizsgálat megmutatta, hogy a birtoklástörténeti mozzanatok erősen hatottak a helynévadásra, illetve a (természetes és hivatalos) helynévváltoztatásokra.

4. Az értekezés tárgyából megjelent publikációk

Tanulmányok

1. A garamszentbenedeki apátság alapítólevelében szereplő szórványok nyelvi alkata és szövegbeli helyzete. In: Kovács Zoltán–Szirák Péter (szerk.): *Juvenilia I. Debreceni bölcsész diákkörösök antológiája*. Debrecen: Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadó, 2006, 263–274.
2. Régi helyneveink latinizálása. In: Bölcskei Andrea–N. Császi Ildikó (szerk.): *Név és valóság. A VI. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, 2008, 267–271.
3. A hiteleshelyi oklevelek helynévi szórványainak nyelvészeti hasznosíthatóságáról. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 4 (2009), 149–162.
4. A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti forrásértékéről. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 5 (2010), 95–103.
5. A garamszentbenedeki apátság 1075. évi alapítólevelének kronológiai rétegeiről. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 6 (2011), 59–65.
6. Ság birtok leírása a garamszentbenedeki apátság alapítólevelében. *Magyar Nyelvjárások* 49 (2011), 55–74.
7. Interpolált oklevelek és a magyar nyelvtörténet. In: Kiss P. Attila–Piti Ferenc–Szabados György (szerk.): *Középkortörténeti tanulmányok 7. A VII. Medievisztikai PhD-konferencia (Szeged, 2011. június 1–3.) előadásai*. Szeged: Szegedi Középkorász Műhely, 2012, 23–30.
8. *Talmach* birtok leírása a garamszentbenedeki oklevélben. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 8 (2012), 49–60.
9. A 11. századi interpolált oklevelek mint a magyar nyelvtörténet forrásai. *Magyar Nyelv* 109 (2013). Megjelenésre elfogadott.
10. A latin szöveg és helynévi szórvány kapcsolata (különös tekintettel a garamszentbenedeki apátság alapítólevelének latinizáló helyneveire). *Helynévtörténeti Tanulmányok* 9. (2013). Megjelenésre elfogadott.

Recenzió

1. Solymosi László–Szovák Kornél, *Regestrum Varadinense* (1208–1235). Arcanum CD. 2009. *Magyar Nyelvjárások* 47 (2009), 244–250.